

VAITELIAISUUSPYYNTÖ POISTETTU

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/EU:n ihmisoikeusloukkauksia ja -rikkomuksia koskeva maailmanlaajuinen pakotejärjestelmä

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n neuvosto valmistelee päätöstä uusista pakotteista EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa. Listauksia esitetään kohdistettavaksi venäläisiin henkilöihin ja yhteisöihin, joiden katsotaan syyllistyneen vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin Venäjällä.

Suomen kanta

Suomi tukee vuonna 2020 perustetun EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän aktiivista ja johdonmukaista toimeenpanoa. Suomi pitää tärkeänä, että EU kohdistaa pakotteita niihin henkilöihin ja yhteisöihin, jotka ovat syyllistyneet vakaviin ja systemaattisiin ihmisoikeusrikkomuksiin.

Suomi tukee EU:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa esitettyjä uusia pakotelistauksia. Suomi katsoo olevan perusteltua kohdistaa pakotteita niihin henkilöihin ja yhteisöihin, jotka ovat syyllistyneet vakaviin ja systemaattisiin ihmisoikeusrikkomuksiin Venäjällä.

Suomi vaatii perusteettomasti vangittujen ja tuomittujen välitöntä ja ehdotonta vapauttamista, ihmisoikeusloukkausten ja -rikkomusten tutkintaa sekä syyllisten saattamista vastuuseen.

Suomi korostaa pakotteiden huolellista valmistelua. Johdonmukaisuuden, suhteellisuuden ja vahvan oikeusperustan on jatkossakin oltava lähtökohta EU:n pakotepolitiikalle. Pakotelistauspäätöksiä koskevan perusteluaineiston tulee olla kattavaa ja avoimiin lähteisiin pohjautuvaa ja että esitettyjen listausten riittävät perustelut tulee varmistaa.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston 8.12.2020 voimaan tullut päätös (YUTP) 2020/1999 ja asetus (EU) 2020/1998 mahdollistavat pakotteiden asettamisen sellaisia luonnollisia henkilöitä, oikeushenkilöitä, yhteisöjä tai elimiä vastaan, jotka ovat vastuussa neuvoston päätöksessä ja asetuksessa tarkoitetuista vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja –rikkomuksista riippumatta siitä, missä ne ovat tapahtuneet (UTP 14/2019 vp).

Tällaisilla kohdennetuilla pakotteilla toteutetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 21 artiklassa määrättyjä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita. Niillä myös edistetään unionin toimia demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden vahvistamiseksi ja tukemiseksi yllä mainitun 21 artiklan mukaisesti. Tällaisten kohdennettujen pakotteiden soveltaminen on yhdenmukaista unionin tämän alan yleisen strategian kanssa ja vahvistaa unionin valmiuksia edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista.

Kohdennettuja pakotteita sovelletaan vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja –rikkomuksiin.

Kyseisen pakotejärjestelmän pakotetyyppejä ovat henkilöihin sovellettava maahantulo ja kauttakulkukielto EU:n alueella sekä henkilöihin ja yhteisöihin sovellettava varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttäminen. Lisäksi pakotelistattuihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistetaan kielto asettaa varoja tai taloudellisia resursseja näiden saataville tai hyödynnettäviksi suoraan tai välillisesti.

Venäjän kansalaisyhteiskunnan kuva on muuttunut entistä synkemmäksi Venäjän käynnistettyä laittoman hyökkäyssotansa Ukrainaa vastaan. Poliittisten vankien ml. sotaa vastustavien lukumäärä kasvaa ja tuomiot pitenevät. Vankilaolot ovat huonot ja vankien kiduttamisesta raportoidaan. Kovilla tuomioilla pyritään hiljentämään kritiikki presidentti Putinia ja sotaa kohtaan.

Listattavat henkilöt ja tahot ovat olleet osallisena venäläisen oppositiopoliitikko Aleksei Navalnyiin kohdistuneissa ihmisoikeusloukkauksissa. Navalnyi kuoli epäselvissä oloissa helmikuussa 2024 IK-3-rangaistussiirtolassa Siperiassa. Listattavat ovat henkilöitä ja tahoja, jotka ovat olleet mukana Navalnyin tapauksen oikeuskäsittelyssä tai vankeusrangaistuksen toteuttamisessa.

EU:n tuki demokratiatoimijoille ja ihmisoikeuspuolustajille on haastavassa tilanteessa hyvin tärkeää, ja tässä on pyrittävä hyödyntämään kaikkia käytössä olevia YUTP-työkaluja ml. EU:n maailmanlaajuinen ihmisoikeuspakotejärjestelmä. Keskustelussa on ollut myös erillisen Venäjää koskevan pakotejärjestelmän perustaminen, jota myös Suomi on pitänyt perusteltuna.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/POL-40, Janina Hasenson, +358 295 351 902
 UM/ITÄ-10, Jyrki Terva, +358 295 350 939
 UM/POL-30, Juho Mikkonen, +358 295 350 642
 UM/OIK-10, Paavo Kotiaho, +358 295 351 016

VAHVA-tunnus

EU/491/2024